

Valtuustoaloite koskien kaupungin ostolaskujen julkaisemista

KV 27.09.2021 § 151
987/02.02.02/2021

Valmistelija

Hallintopäällikkö Outi Kääriäinen

Valtuutettu Erkki Hurtigin ja viiden muun valtuutetun 27.9.2021 jättämä seuraavan sisältöinen valtuustoaloite:

”Esitämme, että Tornio kaupunki alkaisi julkaisemaan kaupungin ostolaskut avoimena datana.

Perustelut ja tausta

Kaupungin / kunnan päätöksenteon ja toimintatapojeri-äVöimuudella rakennetaan parempaa luottamusta ja edistetään demokratian toteutumista niin:kaupungin / kunnan päätöksenteossa kuin käytännön toiminnassa.

Julkisen sektorin kaiken tiedon pohjana on avoimuus. Jakamalla avoimesti tietoa tarjotaan eväitä veronmaksajien aktiivisuudelle ja lisätään heidän tietoisuuttaan julkisten varojen käytöstä ja mittasuhteista. Avoimuus parantaa kaupungin / kunnan mainetta, lisää luottamusta päätöksentekoon ja virkamiesten toimintaan sekä mahdollistaa säästöjen syntymisen.

Jo yli 40 kuntaa ja muuta julkista toimijaa julkistaa vuosittain ostolaskudatansa avoimena datana joko kaupungin / kunnan nettisivuilla tai muilla avoimen datan alustoilla.

Kuntaliiton suositus pohjaksi

Kuntaliitto on antanut kunnille ja kuntayhtymille ostolaskudatan julkistamisesta uuden ohjeen toukokuussa 2021 (Kuntien ostolaskudatan avaamisen ohje on päivitetty I Kuntaliitto.fi). Uusi ohje korvaa vuonna 2016 julkistetun ohjeen.

Suosituksen mukainen datan julkaisu mahdollistaa vertailtavuuden muihin kuntiin ja helpottaa tulkintaa. Ostolaskutietonsa julkaisseilta kunnilta on loppuvuonna 2018 tehty kysely. Kuntien perustelut ostolaskudatan julkaisulle ovat:

- Toiminnan avoimuuden lisääminen ja luottamuksen rakentuminen
- Läpinäkyvyyden lisääntyminen ja maineen parantuminen tai säilyttäminen.
- Demokratian sekä osallistavuuden vahvistuminen.
- Kilpailullisuuden edistäminen, mistä seuraa kustannussäästöä.
- Kunnan sisäisen valvonnan keino: julkaiseminen tukee sitä, että kunnan hankinnat ja rahankäyttö toteutetaan annettujen määräysten ja sovittujen sääntöjen mukaisesti. Julkaiseminen palvelee myös kunnan luottamushenkilöitä siten, että käytettävissä olisi ajantasaiset ja monipuoliset tiedot kunnan ostoista.

Kuntalaisille tiedot kunnan ostokäytännöistä avaavat mahdollisuuden tarkastella yhteisten varojen käyttöä ja muodostamaa näkemyksiä aitoon ja ajantasaiseen taloustietoon perustuen. Ostolaskutietojen julkaisemiseen liittyvät tekniset ratkaisut ovat olemassa.

Esimerkiksi Handata-palvelun (handata.fi) tietokanta sisältää yksityiskohtaiset tiedot noin 35 miljoonasta ostolaskusta ja noin 65 000 julkisesta hankinnasta. Lisäksi palvelussa on tiedot yli 450 000 niin julkisen kuin yksityisen sektorin organisaatiosta, mm. tiedot julkisen sektorin noin 4 500 toimittajaorganisaatiosta. Tekniset haasteet tai kustannukset eivät aseta ylitsepääsemättömiä esteitä tietojen julkaisemiselle.

Esimerkiksi ostolaskutietonsa jo pitkään julkistaneet Helsingin ja Jyväskylän kaupungit näkevät tietojen avaamisen ryhtiliikkeenä kaupungin rahankäytössä. Helsingin kaupunki on arvioinut julkaisemisen tuovan 1-2 prosentin säästön kaupungin ostokuluissa. Helsingin volyymeillä tämä tarkoittaa 30-50 miljoonan euron vuosisäästöä. Loppuvuodesta 2018 tehdyn kuntajohtajille osoitetun sähköpostikyselyn vastauksista ilmenee, että tuolloin kyselyn vastaajista 45 prosenttia näki ostolaskudatan julkaisemisen tuovan hyötyä kunnalle.

Kaupungin/ kunnan tulee olla kaikissa toiminnoissaan mahdollisimman avoin ja luottamusta herättävä. Ostolaskudatan avaaminen on erinomainen tapa lisätä päätöksenteon avoimuutta ja lisätä veronmaksajien luottamusta päätöksentekoa ja kaupungin/ kunnan toimintaa kohtaan.

Ehdotamme, että Tornion kaupunki avaa ja julkaisee ostolaskudatansa avoimena datana.”

Päätösehdotus	Päätettiin saattaa aloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.
Päätös	Päätettiin saattaa aloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.
Tiedoksi	Talouspalvelut, talousjohtaja Anne Vuorjoki
